

NÉPNEVELŐK LAPJA.

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A MAGYARORSZÁGI NÉPTANITÓK EGYETEMES GYÜLÉSÉNEK, A VÉGREHAJTÓ-
BIZOTTSÁGNAK ÉS TÖBB HAZAI TANITÓ-EGYESÜLETNEK RENDES KÖZLÖNYE.

Laptulajdonos és kiadó:
A „NÉPNEVELŐK BUDAPESTI EGYESÜLETE.”

Felölős szerkesztő:
STEINER ISTVÁN.

Megjelenik e lap minden szombaton. **Előfizetési ára:** Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt, **hirdetések** 2 has. petit-soronként 10 krral számíttatnak. **Kéziratok** a szerkesztőhöz (Budapest, IV. ker., gr. Károlyi-utca 8. sz.); **előfizetési pénzek**, **tagsági díjak**, (6 frt, melybe a 4 frt előfizetési díj is be van tudva, s mely 1 frtos részletekben minden okt., dec., jan., márcz., ápr. és juniásban fizetendő,) **hirdetések és hirdetési díjak** az egyet pénztárnokához, Senyei Ferenc úrhoz (IX. ker., soroksári-utca 32. sz.) küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

Tisztelettel kérjük lapunk azon olvasóit, kiknek előfizetése e hó végével lejár: legyenek szivesek prenumerációkat minél előbb megújítani, hogy a lap szétküldését pontosabban eszközölhessük. Egyéb felvilágosítások a lap czime alatt olvashatók.

A lapkezelő.

A védtelen tanító.

Azon példátlanul boszútelt szarkazmus, melylyel a „Néptanítók Lapjának” névtelenségben vitézkedő „illetékes” a Györgyösi ügyet pertractálta, s azon szives készség, melylyel a hivatalos tanügyi lap ezen pamphlétnak helyt adni sietett, könnyen rávezettek bennünket azon igaz indokok megtalálására, melyek eltöltenek bizonyos embereket, s melyek csak akkor fognak csillapulni, ha az áldozatnak az utolsó kegyelemdőfést is megadhatják „résztvétnélküli, szánakozó mosolylyal,” mint a hogy az „illetékes” úr tanfőruhoz illő humanistikus indulattal azt kifejezni kegyeskedik.

Kezünkbe jutott az „Arad és Vidéke” című lapnak két olyan száma, mely Gy. esetével foglalkozik.

Az egyik egy tanító tollából való. Nyugodtan, igaz meleg hangon ír (olyantól, származik kinek stýlje mutatja, hogy még él benne a tanító); a másik az aradi körök egy intelligens tagjától való, tele érvekkel törvény- és rendeletidézetekkel. Sajnáljuk, hogy lapunk terjedelme csak a kivonatost közlést engedi meg, de e kivonatok is elégségesek lesznek arra, hogy az ügynek mibenlétéről képet alkothasson magának az olvasó, és

hogy a „Néptanítók Lapjában“ felszólalt anonymus „illetékesnek“ könyörtelenség- és dühtől telt czikk s igazi értékére szállítsa le.

I. Gyorok.

„A magyarországi néptanítók számára a kormány által kiadott lapban a „Néptanítók Lapjának“ f. évi 24-ik számában Aradról keltezve egy czikk jelent meg, mely Györgyössy Rudolf Lapjának necrologját saját felfogása szerint megírja, s a kormány lapjában az ismeretes Györgyössy-féle ügyet szellőzteti. Elmondja egy füst alatt, hogy Györgyössy lapja azért bukott meg, mert az aradvidéki tanítóegylet tagjai előtt közkedveltségnek nem örvendhetett s az egylet 200 frtnyi subvencióját tőle megvonta, továbbá, hogy az előfizetési pénzek évek óta nem folynak be, — egyszóval Györgyössy gyűlöletes személy, kit nem érdemes pártolni, mert ő rossz tanító is, a közigatási bizottság 80 frtnyi pénzbírságban marasztalta el mulasztásaiért és hanyagságaért s más iskolába helyezték át, hol működésével kevesebbet árthat a tanügynek. De ezen büntetés kevés, Györgyössy sokkal többet érdemelt volna, mert ő magának kereste a bajt s végül amenül rámondja „ki mint vet, úgy arat.“

E cikket mindenestre tanítónak kellett írnia, a magyar kormány által kiadott lap pedig ezt hozza, azzal a megjegyzéssel, hogy „illetékes helyről“ vette ama felvilágosító sorokat s adja minden commentár nélkül.

No tisztelt collegák! megértük azt az időt is, hogy tanító tanító ellen támad s minden igaz ok és jog, főleg pedig megbízás nélkül az ország tanítói előtt iparkodik egymást erkölcsileg halottá tenni, s az állam lapja helyt ad az ily czikknek, s helyeselni is látszik. A helyett, hogy testvéries kapocs füzne össze bennünket, a helyett, hogy egyik üldözött kartársunkat, ki általában véve a magyar tanügynek nem közönséges szolgálatokat tett, — megpróbáltatásának nehéz napjaiban kartársi szeretettel támogatnók, egymás ellen rontunk s egymás hibáit s talán meg sem érdemlett büntetését világgá kürtöljük! Szomorú állapotot biz ez!

A t. aradi collega epébe mártott tollal irt; alacsony erkölcsi rugók által sugallt sorai „résztvétnélküli szánakozást“ árulnak el.

Biztosítom t. collega urat, hogy a tanügyi irodalom s az ezzel foglalkozók őszintén sajnálják ez ügyesen szerkesztett lap megszűntét, s vajmi kevesen lehetnek azok, kik e felett szánakozva mosolyogtak, legfeljebb ön s Györgyössy irigyei s személyes ellenségel; s önre alighanem találóan alkalmazhatnám Aesopnak egy bizonyos meséjét, ha erős kifejezésekben kedvem telnék. És ha van min szánakozni, úgy ez az, hogy akad a tanítói testületben tanító, ki kartársát, kinek országos érdemei vannak, miután előbb alattomban áskálódott ellene. egy a magyarországi tanítók által általánosan olvasott lapban óhajtja pellengérré állítani.

Györgyössynek pedig legyen elégtétel azon tudat, hogy sokan vannak, kik úgy gondolkoznak ezen ominosus ügyben, mint az aradvidéki tanítóegylet derek világosi fiókbizottsága. Kövesse Rückert mondását:

„Ha a sors ver, tégy úgy, mint a lapda, minél jobban ütök, annál magasabbra száll.“

A t. czikkező kollegának jó volna figyelembe venni az irás eme szavait „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat.“ A tanító, tanító társának több mint felebarátja, az neki rokona, testvére a szent ügyben, melynek apostola kell hogy legyen, aki pedig saját testvérét akarja erkölcsileg tönkretenni, az iránt méltán lehet megvetésünket kijelenteni.

Azt nem akarom, hogy takargassuk, leplezgezzük egymás hibáit, de érdemtelenül, vagy jóvátehető s megbocsátható hibáért ne igyekezzünk mi magunk kartársainkat nyilvánosan pellengérré tenni, s legkevésbé szabad ezt tennie valakinek akkor, midőn az ily silány támadásból a tanúgynek nemcsak hogy haszna nincsen, hanem általa a tanítói egyetértés és kartársi együttérés nemes fogalmai arczul üttetnek.

Jelen soraimnak az volt a célja, miszerént megmutassam, hogy vannak még akik az igazakért s ártatlanul üldözöbe vett kartársaikért emelnek szót, s nyílt fővel mernek sikra szállani; nem úgy, mint a t. czikkiró ur, ki „bombastikus phrasisai“ alá nem merte írni nevét!

Én aláírom!“

Göndöcs István,

gyoroki tanító.

II.

A r a d.

„A mit senki sem hitt és nem is hihetett a mit a törvényre és rendeletekre támaszkodva senki sem remélt: megtörtént. Györgyössy Rudolf községi tanítóra a fegyelmi bíróság által kiszabott marasztalást a közoktatás minisztere helybenhagyta; — positiv törvény ellenére, mellőzve saját rendeletét és szabályait.

Valóban, ha a legabszolútisztikusabb államban élnénk, hol a határozatokat nem a törvényre fektetik, hanem „parancsszó“ után adják ki, — még ott is meglepne mindenkit az ily eljárás.

Mellőzve a személt, ki felett az indokolatlan marasztalás ki-
mondattott; maga az eljárás olyan, melyet szó nélkül hagyni annál kevésbé lehet, mert igen jó, ha a nagy közönség tájékozást nyer azok intézkedéseiről, kik hivatvák itélni törvény és igazság szerint.

Az 1880/1. iskolai év végével az iskolalátogatók beadták szokásos évi jelentéseiket az általok látogatott iskolák felett. A templom-utczai elemi iskola második osztályára nézve az iskolalátogató laikusra való részletességgel jelezte, hogy „ez iskola növendékeinek vizsgálata végeredményében általában kielégítő volt.“ Az iskolaszék kiadta a jelentéseket egy bizottságnak, mely referátát készítvén az egészből, már ebben a kérdéses osztály előrehaladását „alig kielégítőnek“ jelentette ki. Az iskolaszék ennek következtében a működő tanítót a miniszteri rendelet 67. §-a alapján megintette. A tanító ezen — habár téves — ítéletben megnyugodott, s nem akarván szembeállani felettes hatóságával, — ártatlansága érzetében bár, — elviselte ezen dorgatoriumot.

Ha valaki azt hiszi, hogy ezzel a dolog véget ért, csalódik. Igaz törvény és jogelv, hogy egy ügyben kétszer marasztalást mondani nem lehet. Ezen jelentés aközben a tanfelügyelőhöz ment, ki az iskolaszék

és bizottságának „alig kielégítő“ eredményről szóló jelentését mellőzve már egyenesen felette rossz eredményt constatált, s az iskolaszék intési jogát kétségbevonván, azt cassálta; de ugyanakkor a tanítót igazgatói állásától megfosztotta, s ellene a fegyelmi eljárás megindítását kérelmezte.

Az iskolaszék ezen tanfelügyelői intézmény által jogait látta megtámadva, az ellen protestált, az általa alkalmazott s jogerős fenytést továbbra is fentartotta, az igazgatói állás betöltését elvetette, s hivatkozva a miniszteri rendelet 47. §-ára, olyként intézkedett, hogy egy harmadik tanítót redelt ki igazgatóul de csak azért, mert időközben a közigazgatási bizottság is magáévá tette a tanfelügyelő eljárását; és „nagy mérvű hanyagság, roppant mulasztás, isnéteit visszaelés és isten tudja minő okból,“ elrendelte a fegyelmi eljárást.

Ekkor már a tanító két fenytéssel lett sujtva: megintetett és elmozdított igazgatói állásától, mely tekintetben vádolva sem volt, — elmozdított, s ez által anyagilag is sujtva lön.

A fegyelmi eljárás folyt, — az „irányadó körök“ feszült figyelemmel kísérték a szegény tanító gyötrelmeit, kinek neve meghurczolva lett, s kívül együtt szegény családja is átszenvedte az álmatlan éjszakákat.

Időközben a tanító testület egyhangulag nyilatkozott, s kijelenté, hogy az egész eljárás szabálytalan és indokolatlan, s a vádolt tanító mindenki elismerésére és dicséretére érdemes; — felszólalt az iskolaszék is. Mind hiába! Mi egy tanító? Semmi és senki: ezt lesujtani szót sem érdemel; meglett a bünös és kimondatott a büntetés; kimondatott a már jogerős határozatnak daczára; — daczára a való tényeknek és felmentő körülményeknek.

Kimondatott az ítélet, még pedig súlyosbitással, s a megintettnek anyagi károsításával az igazgatói teendőktől elmozdított tanító, a másodfoku bírság maximumával sujtatott, egyszersmind elrendeltetett, hogy oly iskolába helyeztessék át, hol csupán egy vagy két osztály van, nehogy „a növendékek jövője koczkára téve legyen.“ . . .

A fegyelmi bíróság tehát nemcsak nem respectálta az ugyanazon ügyben hozott jogerős határozatot, — hanem negyedszeres büntetést is realisált, ezenfelül ellentétben a törvény és miniszteri rendelet 44. §-ával oly fenytéket is alkalmazott, melyhez nemcsak nincsen joga, de melyet az 1876. 28. t. cz. 7. §-a kizár, meg nem enged, már azért sem mert a tanítói képesitettséget megnyervén, azt korlátok közé szorítani épen ugy nem lehet, mint nem lehet az ügyvédet arra kényszeríteni, hogy csak sommás ügyeket tárgyaljon, az orvost, hogy csupán hiddegelést gyógyitson, avagy a mérnököt, hogy egyedül lánczot? huzzon.

De a tisztelt fegyelmi bíróság ezen ítéletet mégis meghozta s azt kézbesitette is.

Mi volt természetesebb, mint az ellen apellálni, s orvoslást keresni ott, hol a törvény alkotása initiáltatik, hol a rendelet kiadatik — a miniszteriumnál.

A felebbezés szépen kifejtette a védelmet; elsorolta az ügy egész eredetét és lefolyását. Mellékeltetett a helybeli középtanodai felvételi vizsgálatra kiküldött tanárok részéről egy bizonyítvány, mely szerint légből kapott azon állítás, hogy panaszlott tanító növendékei gyengék a középtanodában, sőt ellenkezőleg ezek okszerű tanulás és alapos képzettség által tűnnek ki; — csatoltatott a közigazgatási bizottság hivatalos irata, mely szerint kitént az ott hangoztatott állítás, hogy Györgyössy már volt fegyelmi eljárás alatt: „nem igaz,” nevezett fegyelmi eljárás alatt sohasem volt, — mellékeltetett a tanítóegylet átirata, hogy panaszlott módszere szakszerű és correct. Sőt felírt az iskolaszék is a magas kormányhoz, s hangoztatta, hogy az áthelyezés törvényellenes, a büntetés méltánytalan, s miután itt már jogerős határozat realizáltatott: újabb fenyegetés provokálása indokolatlan, helytelen.

És mi történt? Persze mindenki azt hiszi, hogy a panaszlott tanító felmentetett, s megnyerte a satisfactiót a hosszú meghurczoltatásért a magas miniszter részéről. Pedig a miniszternek kisebb gondja is nagyobb volt, mint satisfactiót adni a szegény tanítónak, — egyszerűen helyben hagyta a fegyelmi bíróság helytelen határozatát; és ezzel betöltötte a sirt a mit annak a szegény embernek előre megástak.

Az ember arcát a pirj futja el, midőn mindezt átgondolja; — midőn látja, hogy nálunk az alkotmányosság második tizedében, mily törvényellenességek történnek, a nélkül, hogy az ellen mást tenni mint hallgatva tűrni és lemondva szenvedni lehetne; midőn látja, hogy a kezdetben csekély fuvalom lassan-lassan orkánná fejlődik, hogy eltemessen egy szegény tanítót, kinek összes hibája némelyek szerint az, hogy s'zél-só baloldali képviselőre szavazott; — mások szerint az, hogy az országos tanítógyűlésben erőszakoskodásokkal szemben tevékeny részt vett; — némelyek szerint pedig az, hogy véletlenül — római katolikus.

Na de ugy hiszem ily hibák mellett még leend rá nézve is derű. Kivánom is neki tiszta szívvel, mint jó embernek, mint jó tanítónak! De azoktól, kik ily ítéletet hoztak, nem irigyli senki a dicsőségét, s még saját — lelkiismeretök sem. Egyébiránt feleltök döntsön a közvélemény, melynek ítéletére bocsájtom az egész ügyet.

*

Dr. Mülek Lajos.

Végül még egy kis ujdonságot toldunk ide az aradi lapból. — „A templom-utczai elemi fiiskolában tegnap a harmadik és negyedik osztály vizsgázott. A harmadik osztályban Györgyössy Rudolf volt az osztálytanító. A növendékek minden feltett kérdésre gyorsan, helyesen és pontosan feleltek, s fényesen beigazolták, hogy époly ügyes, mint szakavatott vezetés alatt állanak. E vizsga igazolta, mennyire lelkiismeretes Györgyössy tanítványainak kiképzése érdekében. — A negyedik osztályt Preisinger József igazgatótanító vezette. A fiúk oly szép eredményt mutattak fel, hogy örömmel hangolták a jelenlevő szülőket és vendégeket, kik teljes meglegedés-

sel hagyták et a tanoda falait. A vizsgálatot szavallat fejezte be, melyen különösen a kis Parecz Béla tüntette ki magát, ki helyes hangsúlyozással és lelkesedéssel szavalta el Eötvös gyönyörű költeményét: a „Bücsút.“

A tanító izléséről

(Folytatás és vége.)

Ki hinné, hogy pl. a híres „Monte Christo“ az ő átdolgozásában a legvonzóbb ifjúsági olvasmányok egyike? . . . A biblia ugyancsak felnőtteknek való olvasmány, és mindemellett az ifjúsági irodalomban is első helyen áll; kár, hogy az átdolgozók József, Susánna, Dávid stb történeteiben nem járnak el tapintatosan — pedig fájdalommal tapasztaljuk, hogy sok gyermeknek a sikamlósra korán ijesztőleg nagy hajlama van. Az átdolgozó illetően mulasztásaiért méltán izlésihiányát okolhatjuk.

A régi osztrák olvasókönyveknek nagy előnye, hogy a gyermeki kedélyt szem előtt tartva, a hasznost jellemző történetekben adta elő; a történelemből pedig, annak — hogy úgy mondjam — regényes mozzanatait, privát jellegű eseményeit válogatták ki. (M. Theresia és az ifju Vukassevich.)

Igaz ugyan, hogy a gyermek így egyoldalú és elfogult benyomásokra tett szert, és sokak számára szinte fájdalmas csalódás, ha előbbi kedvenc alakjaikat később a kritika világánál nimbuszukból kivetkőztetve kénytelenek látni: ámde ez a csalódás számbavehetetlen azon mély és ideális benyomás mellett, mely a zsenge gyermeki kedélyben keletkezett, midőn először ébredt föl benne a nagyért való lelkesedés és — persze nem az osztrák olvasókönyvek, hanem Nádasdi, Zrinyi P., Frangepán stb történetei által — a hazafiasság érzete: midőn izlésének megfelelőleg a tört. alakban a nagy politikust mint bátor katonát és merész hőditőt, a nagy böleset pedig mint élcelőt tanulta megismerni; midőn a történelem iránti vonzalmat sokkal inkább az adoma, mint a politika élesztette. Ilyetén benyomás mélyen hat a gyermeki érzületre. Változhatik izlése, szélesülhet látköre: de ha a benyomás annak idejében erős volt, még felnőtt korában is a gyermekkor édes varázsának emlékével fogja lapozni olvasókönyvét. En nem hiszem, hogy a mai (a népisk. I. osztályon kezdve fölfelé) gyermek, felnőtt korában a gyermekkor édes varázsának emlékével lapozhatna olyan olvasmányokat, mint: a ház, a lakószoba, az iskola, az alkotmány, a király stb. Olvasó óra alatt a tanító kétségbeesve keresgél, míg véletlenül valamely vonzóbb leírásra, vagy épen elbeszélésre akad. Az egész könyvben szakadatlanul a sok tanulság, meg újra tanulság! Mindenütt a rátukmált hasznosság elv az uralkodó, még a versekben is (unalmas tavaszi leírások stb)

Az illető olvasókönyvszerkesztők persze rideg logika szerint járnak el. A növendéket már zsenge korában elő kell készíteni az élet komoly, hivatalos eszméire; nem kell tetszetős mesékkal elkényeztetni,

illuziókba ringatni — és meg kell takarítani számára a kiábrándulást. Minek politikát, történelmet, alkotmánytant, természettant egyéb formában adni neki, mint a politika, történelem, alkotmánytan, természettan paragrafusaiiban? . . . Régente a szakbeli tankönyvek, a tanítás, hiányos lévén a módszer, rosszabbak voltak mint ma; de a mellett, hogy a tanár vagy tanító (kivált ha 48-as volt) privát eseményeit latin nyelvbe, földrajzba, bibliába egyforma virtuozitással be tudta csempészni — úgy hogy még az Ararat hegyéről is akárhányszor valahol Szolnoknál kerültünk elő, — e jótékony Zwischenaktok mellett ott volt a másik oáz: az olvasókönyv. Ma már erre az oázra is ritkán akadunk.

A gyermekkel szemben nem alkalmazhatjuk mereven az általános logikát; az ő egyéni logikáját, izlését kell tanulmányoznunk. Az élet szárazabb igazságait neki ostyában kell beadnunk, szellemét szájaize szint kell foglalkoztatnunk.

Ha a tanító visszaképzeli magát gyermekkorába, nem is fogja bilincsekbe verni növendéke ifjúkorát, és nem fogja megfosztani illuziójától. Nem is foszthatja meg, a gyermekkor az illuzió kora — „az ifjuság mámor bor nélkül! . . .“ (Goethe) A kit ettől annak idejében megfosztottak körülményei, az hidegen gondol vissza gyermekéveire. A gyermek az idealizmus korát éri s a tanítónak magának is ideális álláspontra kell helyezkedni. Egyébiránt ha maga is részvevő, rokonszenvező a közeletben, fogékony a művészetek iránt, keresi az ideálisabb köröket — szóval, ha maga is gyöngélelkületű, ideális ember, nem nehéz a kicsinyek izlésének színvonalára bocsátkoznia; fogékony a kis gyermek bájai iránt s ha egy-egy talpraesett ötlettel, bohókás kifejezéssel lepi meg, alig titkolhatja gyönyörét. Mennyit tanulhatunk a gyermek előadásából, ha pl. vele valamit, a mit előadtunk, elbeszélteünk! — egész gyermeknyelvét. Jól is teszi a tanító, ha a gyermek elejtett, találó kifejezéseit (ha még oly naviak is) forgalomba hozza többi tanítványa között. Figyelmét ez irányban kiterjesztve a gyermekvilág új, kedves oldalait fogja megismerni. Hogy ez lehetséges legyen, az I-ső osztályban (a hol legnagyobb szükség van a gyermeki kedély felől tájékozni magunkat) a tanmenet kissé engedékenyebb is lehet, időt hagyván kitérésekre, hogy az egyéniség nekibátorodva előtérbe léphessen. Csendes, félénk gyermekek megszólalnak, meglepnek következtetésekkel, ha — elfojtva mosolyunkat naiv kifejezéseik fölött — beszéltejük félbeszakítás nélkül sem saját kifejezéseinket tukmáljuk reájuk.

De még a gyermekek közt sem tanulmányozhatjuk egyformán a gyermeki kedély kifejezési módját. A fiúk általában ridegebbek, kedélyük merevebb, szegényebb, mint a leányoké. Náluk az önzés, az erőszak, a szeretetlen modor napirenden van. Náluk az izlés elemi igényeivel sokkal nehezebb hozzáférközni, mint a leányoknál, pl. a tisztaság iránti érzék a leánygyermekben erősebb, mint a fiúgyermekben. Fegyelmzésük erkölcsi tekintetben is könnyebb, mint a fiuké. A legelső rétegből származó leány csinyei, élcei sem oly bán-

tók és elszomorítók soha, mint a fiuéi. Legtöbbször olyan ártatlan vád-
dal terhelik egymást, hogy az ember alig erőszakolhatja derűtségét
komolyságra. E vádat is sokszor csakhamar visszavonják. („de t. ur
kérem, ő nem akarta“ . . .) Nyájasak egymás iránt, suttymban ölel-
keznek, csókolódnak, csinosítgatják egymást, előzékenyek és — jel-
lemző: sokszor „magazzák“ egymást, kivált, ha csak kevésbé is nem
egyenlő koruak; ez a fiuknál kevésbé fordul elő. Náluk a szégyen, a
megbánás sokkal mélyebb, mint a fiuknál és egyszerűbb eszközök is
elégségesek fegyelmzésükre. Elég pl. maga a fenyegetés. E mellett a
leányok fogékonyabbak és szorgalmasabbak is mint a fiuk.
A kedély élet gyöngéd, költői mozzanatai a kis leányt hamar megra-
dadják s boldog ha tanítója rózsát, madárkát rajzol a táblára. A gyer-
mek humorának olyan bájos nyilatkozásai, mint ezt a leányoknál ta-
pasztaljuk, a fiuk draszticusra hajló érzéleteiben és tréfáiban nem ta-
lálhatók fel.

És épen ezek alapján azt hiszem, a gyermeki lelkiületet, annak ki-
fejezési módjait egész mélyében a leánygyermeknél tanulmányozhatjuk
legbővebben, mert a leánynövendék sokkal odadöbb tanítvány és több
alkalmat szolgáltat arra, hogy lelkébe pillantsunk. De különös, hogy
nem minden férfitanító foglalkozik leánynövendékkel örömet. Ennek
részben az az oka, hogy sok helyen fiu és leány egy osztályban tanul-
nak, ami aztán igen megnehezíti a tanító álláspontját, épen azért, mert
mindkét nem izlése más. Mégis, tapasztaljuk, hogy a leány job-
ban érdeklődik a fiu kedvencz eszméi iránt, mint viszont a fiu a leányé
iránt. Ez könnyít a tanító helyzetén; ez egyuttal bizonyítja, hogy a
leány szelleme hajlékonyabb, mint a fiué. Azonban sok ta-
nítónak a gyöngéd iránt nincs érzéke, s a leánynövendék érzéke-
nyebb természetét bosszantja, a helyett, hogy meghatná és azt figyelemre
meltatná. A leánynövendékkel való foglalkozás nagyobb óvatosságot, a
kedélybe való nagyobb elmélyedést és a modorban több önuralmat
igényel. Az utóbbi különösen fontos, mert a leány még jobban megfi-
gyeli tanítója egyéniségét és modorosságunk nevetségességét hamar fel-
fedezi. — Végelemzésileg a férfiak általában (esetleg tanítók) ugyan-
ezen körülmények miatt a női társaságnak sem kedvelői. Mert
nőkkel együtt óvatosabbnak kell lennünk, az ő jelenlétükben nem egy
élczet hallgatunk el s kifejezéseinkben némileg meg kell erőltetni ma-
gunkat. Már pedig a férfitársaság (föltéve, hogy tisztességes) egyolda-
lan fejleszti az izlést. Még a nemes és naiv kedélyű egyén is, ha csu-
pán férfiakkal közlekedik, beszéd tárgyában egyoldaluvá válik, társalgá-
sában nem igen alkalmazkodik, előadása, kifejezései kevésbé
könnyedek és változatosak.

Szóval elmondhatják hogy azon tényezők mellett (művészet,
irodalom, közügyekérti lelkesedés, az élet idealisabb viszonyai stb) me-
lyek gyöngéd, idealis hajlamokat ébresztenek s izléstünket finomítják: a
szellemes nőtársaság igen nagy számot tesz.

A francia izlés fejlődésének a sajon adott új
irányt. Még a XVII. században a francziák nyelve ^{da} rabos volt, hem-

zsegett a barbarizmusoktól, stíljük nehézkes, tudományuk pedans volt, művészetükből hiányzott a költői ihlet. És ime mily fordulatot idézett elő egy társalgó-terem: A híres hotel Rambouillet! Itt 30 éven át a társadalom legkülönbözőbb elmeinek képviselői: aristokraták, tudósok, költők, művészek és — szellemes nők (élükön Rambouillet marquissó-vel!) találkoztak. A min másutt elszigetelt elmék törték fejüket és töredékesen érvényesítették: a modern izlés eszméjének elérését — ezt e társaság csevegés közben, tudtán kívül teremtette meg. Fölületesség, alaposág, kellem érintkeztek itten s kényszerültek szépen megalkudni egymással, ha nem akarták elrontani a mulatságot. A tudós nem adhatta elő hosszadalmasan nézeteit, mert unalmassá vált volna. A legkülönbözőbb szellemi egyediségek érintkezvén, alkalmat nyertek egymás szakmájából vonatkozásokat meríteni saját szakmájukhoz. Így a szakember látköre szélesbült, kifejezési formája kerekded lón. Ma a francia cultura legprózaibb termékét is művészi alkotás, csin jellemzi. A legszárazabb francia nyelvűtan is — már külsőleg, (nyomás összeállítás) az izlés emberét árulja el. Az embert egy-egy még oly érdektelen francia szakkönyv is kísérti, hogy megvegye-e? anyira csábítja a takaros kiállítás, a kényelmesen olvasható betűk, a kitünően tájékoztató tartalomátnézet. A francia a külsőt nem kicsinyli; a külsővel akarja megkedveltetni a belsőt. Tán a tanköltészetet is azért művelték (és művelik) a francziák olyan előszeretettel, hogy a komolyt költői alakban tegyék vonzóbbá, tetszetőssé.

A korán kifejlődött salonélet biztosítá a francia izlés uralmát, mely magát a nemzetek minden tiltakozása daczára, mindenütt behizelgi — épen azért, mert: izlés; izlés, mely finom tapintattal alkalmazkodva készíti elő az emberi szellemet gyöngéd behatásokra. Ez alkalmazkodásnak kedves példáját láthatjuk a francia ifjúsági irodalomban. A legegyszerűbb képeskönyv oly megnyerő, hogy a gyermek és szülei, a tanítvány és tanítója egyaránt kedvvel lapozhatják át; mert csak a lényeg, a moral gyermekies — a gyermekélet hőbortjainak karrierozása csak olyan mulattató és művészi, mint akár pl. a „Journal amusante“-ban. A francia a gyermek izléséhez alkalmazkodik — pedig voltaképen már ekkor a felnőtt ember izlésére készíti őt elő. — Hogy ez elv a francia nevelés és oktatás terén is uralkodó, bizonyítja az, hogy mint nevelési intézményeikben, mind módszerükben (pl. Jacotot irástanítása!) a könnyítést és megkedveltetés tartják szem előtt.

Kétségtelen, hogy a francia pädagog szakmájának nem egyoldalú, merev gyakorlása által jutott ez elvekre. Nemcsak az iskolai életet figyelte meg, de magát az érettkort, a társadalmat is, és mint ideális ember bármely téren, bárminő alkalommal fölismerte az emberi szellem gyöngéd és ideális vonatkozásait, melyek utján a zsenge gyermeki természethez hozzáférközhetni.

A modern szellemű tanító általában csak ily eljárással felelhet meg hivatásának.

Rakodczay Pál.

A beszéd- és értelemgyakorlatok kérdéséhez.

(Folytatás és vége.)

Itt tartom rendjén ráutalni azon reánk nézve nem épen megtisztelő hivatkozására, hol azt mondja, „mindannyian, kik ennek a vezérkönyvnek az anyaga s módszere szerint tanítottak, tapasztalták, hogy mennyire unja ezen előadásokat a gyermek, s hogy ezen előadások többnyire lármások és egyhanguak szoktak lenni.“ — Én részemről komolyan mondom, ezt soha sem tapasztaltam. Hanem azt igen, hogy ennek sikeres kezelése, valóban lelkiismeretes és fáradságos előkészületet kíván minden tanórára a tanító részéről; mit, ha nem vagyok rest megtenni, legfőképp még, ha a karban való mondatást csak az első hetekben engedem meg magamnak, addig t. i., míg a kis kezdő gyermeknek a nyelve meg nem oлдódik, később azonban csak nagyon ritkán nyulok ehhez a gépies készséget czélzó módszerhez: akkor, higyjé el F. úr, előadásom soha sem lesz sem a magam, sem a gyermekek részéről „lármás, egyhangu“, de „unalmas“ sem.

Ellenkezöleg F. úr, ha mi mindig csak azt keressük előadásunkban, hogy mi bir a gyermekre nézve az „ujságingerével“, nem pedig azt is, hogy mi képez fokozatos előrehaladásában természetes és biztos lépcsőt, higyjé el, növendékeink akkor igen könnyen csapodár lepkékké válhatnak, kik csak addig fognak figyelmükkel a felvett tárgyon időzni, míg „ujságingerük“ ki nem lesz elégítve, s ez csak rövid 1—2 pillanatig fog tartani. Az e fajta módszer mellett lesznek aztán, nézetem szerint, „szórakozottak“ a gyermekek, s az ilyenekkel lesz aztán csak baj akkor, midőn majd a komolyabb tanulásra kerül a sor, miután az így vezetett növendékek nincsenek hozzászoktatva ahhoz, hogy figyelmüket szándékosan is tudnák egy kevéske ideig a kitézött tárgyra irányozni, s miután az ily gyermekek esze, figyelme folytonosan csak „ujság“ után bogarász.

Most már sorban van annak megérintése, hogy én részemről miért öhajtom a b- és értelemgyakorlatoknak továbbra is önálló tantárgyként külön tanórákban leendő kezelését? S miért nem helyeselem azt, hogy kiküszöböltetvén a most „divatozó“ b- és értelemgyakorlat az önálló tantárgyak sorából a tanulóknak tárgyismeretköre az olvasókönyv alapján bővítették?

Hát ezt is elmondom.

1. Azért mert a b- és értelemgyakorlatoknak egyik célja az, hogy a beszédképesség gyakorlása mellett a szemlélő- és gongolkodó-tehetséget fejlesszék, s hogy azon tárgyismereteket legkivált, mely a később tanítandóknak mintegy magvát fogják képezni, milyenek abban a kérdéses vezérkönyvben is „az ismert szobai és iskolai tárgyakon“ kívül még előjönnek, több oldalról való szemléltetés útján eszközöljék; a másik céljuk pedig az, hogy a növendékek tárgyismeretköreinek bővítése mellett a szemlélő- és gondolkodó-tehetséget fejlesszék, nemkülönbén a beszédképesség fokozása által a gyermekeket a későbbi komolyabb tanulásra elkészítsék, képesítsék, s ezt

reájok nézve könnyűvé tegyék. Ennélfogva a mellett is, hogy — mint F. ur szintén igen helyesen megjegyzi egy helyen — „minden ismeretközlése a népiskolában csakis szemléleti uton eszközölhető, s az oly ismeret, mely különösen a zsenge nyermekkel nem szemlélteti, uton közöltetett csak külső máz marad, a b- és értelemgyakorlatok létjoga mindenkor indokolt marad. De kiviláglik ebből az is, hogy habár a tanítónak a fentebbieket célzó eljárása „b- és értelemgyakorlatok“ nevet visel is, mindazonáltal ez, miután ép úgy törekszik fejleszteni a szemléltethezetséget, mint tágitani a gyermek ismeretkörét, mégsem egyéb, mint a régi elnevezés szerinti szemléltető-oktatás. Elfogultságból származott alaptalan vád az csak tehát, hogy a b- és értelemgyakorlatok mint Fodor ur állítja, „ma már tisztán beszédgyakorlatok“ volnának. Különbent ezt a következetlenségre valló állítását maga F. ur is agyonüti akkor, midőn úgy nyilatkozik, hogy ezek a b- és értelemgyakorlatok „sok időt rabolnak el.“ Igen. mert talán csak nem azért mondja ezt, mivel mi a jelenlegi b- és értelemgyakorlatok nyomán „sokat“ és „gyarló“ anyagot dolgozunk fel? Mert hisz F. ur százszor többet kíván elvégezni akkor, midőn az egész ABC-könyv olvasási anyagát akarja egy év alatt keresztül tárgyalni a b- és értelemgyakorlatoknak fentebb kifejtett céljai elérésére, s mert az ön anyagraktárában (az ABC-könyvben) mégis csak több selejtes találkozik, mint minálunk, hol a b- és értelemgyakorlatok tárgyait a kevésbbé lényegesek közül ki szokták válogatni! — Hanem valószínűleg azért mondja ezt, mert mi a b- és értelemgyakorlatok kezelésénél nem csupán beszédgyakorlatokat tartunk.

2. Mert az évek hosszú során át szeretett tapasztalatokat is eléggé világosan bizonyítják azt, hogy ezen „divatos“ b- és értelemgyakorlatok nyomán mindenütt, hol a tanító nem szenvedett azon betegségben, hogy a mások módszerét csakis fitymálni tudta, s hol megvolt a tanítóban a szakismerettel párosult ügybuzgalom is, igen szép eredménnyel lehetett a növendékek szemlélől és gondolkodó-tehetségeit fejleszteni, beszédképességüket fokozni s tervszerűleg, alaposan, az értelemfejlesztés kívánalmainak teljesen megfelelőleg a kívánt tárgyismeretekre vezetni a gyermekeket, s ezáltal a gyermekekre nézve a későbbi komolyabb tanulást könnyűvé tenni, s hogy ennél fogva ezen a téren épen séggel nincsen semmi jogosultsága sem legfőképp abban az irányban a módszer változtatásnak, melyet F. ur kíván.

Mindezeknél azonban nem kevésbbé lényeges indok az, hogy én részemről nem tartottam s nem is tartom soha az ABC-könyvet olyan- nak, hogy ennek az olvasási gyakorlatai sorrendjükkel együtt, lennének egyszersmind a szemlélő- és gondolkodó-tehetségek tervszerű fejlesztésére, valamint az első osztálybeli növendékek tárgyismeretének fokozatos szélesbitésére is a legalkalmasabb anyag. Mert az ABC-könyvben a tananyag összeállításánál nem az szolgálhat első sorban irányadóul, hogy mily sorrendben, mi és mennyi anyag tűzessék ki részint a szemlélő- és gondolkodó-tehetség fejlesztésére, részint pedig az I-ső osztálybeli növendékek tárgyismeretének szélesbitésére, hanem az a főcél,

hogy a megismertetett betűkből szokat, mondatokat állithassunk össze, s hogy ezeket a gyermekek megtanulhassák elolvasni. Innen van azután nem ritkán az az eset, hogy az ABC-könyv írójának néha némely tanítási elv ellenére is kell cselekednie, azáltal, hogy a megismertetendő betű kedvéért mindjárt az 1—2-ik lapon, tehát a tanévnek már első heteiben oly nehéz fogalomszokat kell felvennie, hogy ezeknek helyes értelmét csak később, talán a rokonismeretek összeállításán után lesz a gyermek képes felfogni; mi eléggé igazolja azt, hogy az ABC könyv nyomán a b- és értelemgyakorlatoknak fentebb elősorolt céljai elérésére nem követhetjük azon helyes tanítási elveket, hogy „ismertről ismeretlenre, könnyebbről nehezebbre, egyszerűről összetettre, közelebbiről távolabbira haladj:“ de az is áll, hogy csupán csak az ABC-könyv olvasási anyagát használva fel beszéd- és értelemgyakorlatokra, a növendékek tárgyismerete sem képezhet kerekded egészét a földrajzból, természetrajzból stb.

S hogy én a kiszemelt tananyagot önálló tantárgyként külön tanórákban dolgozom fel növendékeimmel, egyszerű oka ennek:

1, mert egy-egy szemléltetési eljárás s a tanítottaknak kellő begyakorlása rendszeren egy $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ órát szokott igénybe venni;

2, mert nekem a szemléltetési eljárásom alatt nincsen épenséggel semmi szükségem sem arra, hogy növendékeim ugyanezen idő alatt olvasókönyvüket kezükben tartogassák.

Nézzük már most, milyen lenne F. úrnak az ABC-könyv nyomán tervbe vett azon eljárása, mely hivatva lenne az önálló tantárgyak sorából kitorúlt b- és értelemgyakorlatokat pótolni? — Értekezése eljárását ilyképen mutatja be:

Ő nem tervezi, hogy előbb ezt, azután még azt az anyagot dolgozza fel a b- és értelemgyakorlatok céljaira; igen, mert nem lehet neki, miután az ABC-könyv szerkezeténél fogva — mint már fentebb is érintem — némely egyszerű fogalom az olvasókönyv legvégén, a legnehezebb meg sokszor a legelején van elhelyezkedve; tehát azt kell mondania: a mint jön, rendre, sorban magyarázom nekik, s megkezdí az első szónál, a mely esetleg milyenséget, vagy cselekvést jelent. Már az aztán másod- vagy harmadrendű kérdés is lehet, vajjon ezen legujabb divatu szemléltető- oktatásban az az előretolakodott szó, melyhez megfelelő személyt vagy tárgyat, azt sem tudja az a kis kezdő gyermek, hogy az égen vagy a padláson keressen-e — hogy éppen alkalmas-e a szemlélő- és gondolkodó-tehetségek fokozatos fejlesztésére, s a tárgyismeretek tervszerű gyarapítására?

Tekintsük F. ur eljárásának most a másik oldalát. Erre nézve álljon itt egy gyakorlati eset. Például, ha a gyermek olvassa „fa“, feltételezem F. ur felül is, hogy nem lenne megnyugodva a gyermek öntudatos szemlélete, tárgyismerete felül, még akkor, ha ezt mondva a gyermeknek: „nevezd egy fát!“ s a gyermek azt felelné rá: „Almafa,“ hanem csakis akkor, ha a gyermek minden előleges magyarázat nélkül kérdéseire el tudná a fának részeit is mondani. (Mert hisz a fának részei névszerint már az ABC-könyvben is szerepelnek, mit pedig F. ur

a tárgyismeretek legjobb tárházának tart.) S ha nem tudná elsorolni? Nemde ön is — mint mi szoktuk a b- és értelemgyakorlatoknál — vagy hozna be magával az iskolába egy fácskát, vagy fogná a krétát s lerajzolná a táblára az élőfa képét, s ott mutogatná meg nekik, hogy hát édes gyermekeim, ez a fának a töve, gyökere, ez meg a törzse vagy dereka stb.; a mely alkalommal, hogy a növendékeknek még teljesebb szemléletük legyen a fáról, talán csak szóba hozná a fának, leveleknek színét is, hihetőleg még azt is, hogy némely fán gyümölcs is terem, no meg kifejtené, hogy a fa növény. Mely szemléltetése a tanítottaknak kellő begyakorlásával együtt ugyan mennyi ideig tarthatna el? Bizony eltartana ez egy $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ óráskáig. S mi lenne ez a tanítása? Nem-e szintén szemléltetés, b- és értelemgyakorlat avval a különbséggel, hogy az ön b- és értelemgyakorlatai alatt a tanulók kezében könyv van, a mely épen alkalmas arra, hogy a figyelmet zavarja. De vallja be azt is egész őszinteséggel, hogy az ily tanítói eljárások mellett abból a 2—3 heti tanórai időből sem gazdálkodhatna meg semmit sem az olvasásgyakorlás javára, mit a „divatózó“ b- és értelemgyakorlatok halála árán kívánt megtakarítani.

Megjegyzem még azt, hogy én is az ön által hangoztatott „összpontosító rendszer“-nek vagyok barátja, csakhogy én sem a b- és értelemgyakorlatokat, sem az ön által elfogadott olvasókönyvet nem tartom elég alkalmasnak a tantárgyak összpontosítására nézve; hanem igen a tanítónak a tanév elejével, a miniszteri tanterv szem előtt tartása mellett s iskolájának viszonyai szerint figyelemmel s jó akarattal összeállított saját tantervét. Ez legyen a központ, s innen sugározzanak ki a b- és értelemgyakorlatok és az olvasókönyv, mint segédeszközök útján a tárgyismeretek.

Végezetül arra kérem tehát F. urat, győződjék meg arról, hogy az ön által javaslatba hozott azon módszerinti eljárás, melyszerint a most „divatózó“ b- és értelemgyakorlatok még az első osztályban is az olvasással elválaszthatatlanul összeházasítandók s egy kalap alá helyezendők legyenek, semminemű előnyt nem nyújtana, még tanidőt sem lehetne általa meggazdálkodni, s ezenkívül kizárna az magából mindenemű tervszerűséget és minden gyakorlati helyes tanítási elvet is. Ennélfogva a népoktatásunk ügyének csak kárára lenne az, ha az ön óhajtatása szerint a jelenlegi b- és értelemgyakorlatok, melyek bold. b. Eötvös Józsefünk alatt lettek önálló tantárgyként törvényileg népiskoláinkba behozva, s melyeknek sikeres kezelhetésére az ő nagy szelleme adta meg tanterv nyomán a legelső utasítást is, vezérkönyvestül együtt kitérőttenének népoktatási törvényeink módosítása alkalmával az önálló s külön tanórákban tanított tantárgyak sorából; mert lenne ekkor sok első osztályban az ABC-könyv nyomán szemlélő- és gondolkodó-tehetség-, nemkülönben beszédképesség- fejlesztés, valamint tárgyismeret-adás is olyan, hogy azoktól még maga Fodór ur is elijedne.

Bár az én nézetem ez, melyet legalább is mindaddig fentartok változatlanul, míg az ABC-könyv nem jön népiskoláinkban forgalomba, mely mind olvasási anyagainak berendezése, mind pedig a hozzáírt

vezérkönyv jó és könnyű módszere által képes lesz ezen jelenlegi önálló tantárgyként kezelt b-és értelemgyakorlatokat minden tekintetben nemcsak teljesen pótolni, hanem előnyben felül is mulni.

Y.

É r t e s í t é s .

A „Szabolcsmegyei felekezetenlküli tanítóegylet“ által f. évi július hó elején Nyiregyházán tervezett tanszerkiállítás augusztus utoljára halasztatván, a kiállítandó tárgyak bejelentése augusztus 15-ig, azok beküldésének határideje pedig auguszt. 22-ig hosszabított meg.

Midőn ezeket van szerencsém a t. érdekeltek és tanügybarátok becses tudomására hozni, egyuttal kérem, — ezen, a népnevelés emelését czélzó törekvésünkhöz, — továbbra is szíves támogatásukat.

Nyiregyházán. 1882-ik év június 21-én.

Honfui üdvözlettel;

László János,

r. b. elnök.

A „szepesi tanító egyesület“ f. 1882 július hó 10, 11 és 12-én Iglón megtartandó XXI. közgyűlésének tárgysorozata. Július 10. Estve 6 óraker előértekezlet a tornacsarnokban ismerkedés, estély a casinohelységében. Július 11. 7—9-ig Próbaleczkék: a) Kézimunka a II évfolyam növendékivel. Kertscher S. Késmárk b) Történelem az V. VI. leányosztály növendékeivel Augusztiny E. Szepes-Váralja. Mindkettő a tanító képezdében. 10—1-ig Tanácskozás a tornacsarnokban. 2-kor. Közös étkezés a „Bányász szálloda“ nagytermében. 4-kor Ozon és annak szerepe a természetben. K isérlettekkel egybekötött előadás. Dr. Steiner tanártól Lócse 5¹/₂-kor. A dal fiókegylet gyűlése a r. k. iskola épületében 8-kor. Reunion a Bányász vendéglő nagytermében. Június 12. 7¹/₂ torna fiókegylet gyűlése az ev. leányiskolában 8¹/₂ Az iskolák s muzeumok megtekintetése. 10-kor A közgyűlés folytatása. 2-kor Kirándulás Igló környékére esetleg tornászati kirándulás a dobsinai jégbarlangba.

A közgyűlés napirendje.

1. Megnyitó dal, 2. Megnyitó beszéd, 3. Elnöki jelentés, 4. A körelnökök jelentése, 5. Az országos tanítógyűlésre kiküldött képviselő jelentése. 6 Szepesi szeretetház vagyontalan tanköteles árvák számára a tanítóegyletnek evvel szemben elfoglalandó álláspontja. Előadó: Payer Jenő — Igló. 7. A tanító s a gyümölcsfa-tenyésztés. Előadó: Weszter J. — Durand. 8. Miként eszközzendő a dal- és torna fiókegyletek óhajtott egyesülése. Melyek az ezen kérdés megoldására alkalmas eszközök? Előadó: Wenzel R. Lócse 9. Mely szempontokból kell a tanórákat (próbaleczkéket) megbírálni? Előadó: Finger E. Szomolnok. 10. A felülvizsgáló bizottság jelentése 11. A pénz- és könyvtárnok jelentése, 12. Uj tételek kismemelése, 13. Iditványok, 14. A jövő évi közgyűlés helye és ideje, 15. Tisztviselők vá-

lasztása, 16. Befejezés. — Dal-fiók egylet. 1. A tagok dalkisérletei, 2. Probaleczke a hallás utáni éneklésből az I. oszt. növendékeivel Lesznitzky S. Igló, 3. Tisztviselők választása. — Torna-fiók egylet 1. Probaleczke az V. VI. leányosztály növendékeivel. Szertornászat Mohr S. Göllnitzbánya, 2. Fogások a szertornászatnál. Marton K. Igló, 3. Tisztviselők választása.

Lóvey Mór,
egyesületi jegyző.

Putsch T.,
egyesületi elnök.

V e g y e s e k .

— A „Néptanítók Lapja“ sajtóságos taktikát folytat. Ha az Egyetértés, Függelenség, Pesti-Napló sat. ír valamit róla, vagy a tanügyférfiáról, akkor hallgat, szörnyen hallgat, mert hát hogy azokkal kikössön valaki, azt tiszser is meg kell gondolni és tizenegedszer abban hagyni. De ha mi aztán átvettük a nevezett lapokból egyet más — a mi papirosunkon már szemet szúr — neki. A multkor is ad notam vettük, hogy mit szól a „Pesti Napló“ a pünkösdi gyűlésről, és ime, a mi hasábjainkon feltűnt neki, amit a P. N. ban nem vett észre. S mivel mi is kinyomattuk, tücsköt, bogarat kimagyaráz belőle s olyan méregre lel, melyet a Népt. Lapj n kívül senki sem fedezett fel. Szerencsénkre fölment a P. N. bennünket attól, hogy bővebben feleljük a hivatalos tanügyi lapnak, — sa menyiben elégségesnek találjuk amannak (t. i. a P. N.-nak feleletét ide iktatni, kérjük. „Népt. Lapját“ hogy feltételeivel, eszmeftuttatásaival ezután (ha felelni kedve akad,) a P. Naplót szerencséltesse! Egyébként a nevezett nagy napilap ezeket írja: „A néptanítók pünkösdi nagygyűlésére elmondott észrevételeinket szószerint átvette a Népev. Lapja. Most a Népt. L. neki ront a közleménynek s elmondja, hogy cikkünk engesztelékeny külseje alatt oly valótlanágot talál fel, hogy azon az igazságszeretet megbotránkozik, mert először: a fővárosi tanfelügyelő ur a kormány képviselője „mint ilyen érti s be is tudja tölteni hivatását;“ másodsor: mert nem szégyen alkotmányos kormány nézeteit képviselni s harmadsor: mert a tanfelügyelő urat támogatták is. — Erre röviden csak ennyit. — Először abból, hogy valaki kormányhivatalnok, nem szükségszerűleg következik, hogy „érti s be is tudja tölteni hivatását“ s még kevésbé, hogy az általa hangoztatott különös nézetekkel a kormányt képviseli. De meg a pünkösdi gyűlésen az Eötvös-alap kérdése képezvén a legizgalmasabb tárgyat, e kérdésben talán jogosabban tarthatjuk a kormány képviselőjének az Eötvös-alap főfelügyelőjét, ki hírlapok utján és szóbelileg a gyűlésen is kinyilatkoztatta, hogy a kormány nem akarja elvenni a tanítóktól az Eötvös-alapot — mint azt a fővárosi tanfelügyelőt, aki ellenkező nézetek terjesztésével csak az elkeseredést szította a kormány ellen. Másodsor: mi egyszóval sem állítottuk, hogy a kormány nézeteit vallani a kormány hivatalnokra szégyen volna azonban oly intencziók gyanujába állítani a kormányt, minőkkel az nem bír, s melyek az anélkül is nagy ingerültséget és elkeseredést csak fokozzák, legalább is tapintatlanság (de más kifejezést is találhat rá, a ki akar.) Harmadsor: hogy meny nyire támogatták a tanfelügyelő urat s hányan voltak azok, „kik az ő kiváló tanügyi tehetségét ösmerve célzataival rokonszenveztek“, azt eléggé mutatta az a közlemény, hogy saját tanítói között minden indítványával megbukott! — Itt a tények beszélnek, azok logikája ellen pedig bajos argumentálni, ha mindjárt — bókokkal is.“

— Az egyesületi pénztáros a szünidő alatt csak csütörtökön tart hivatalos órát, d. e. 10—12-ig, és pedig mindig a régi (nyul-utcai) helyiségben.

— A segélyegylet pénztárnoka szíves tudomására hozza az érdekelt feleknek, hogy a nagy szünidei hónapoknak minden 1. és 2. napján saját lakásán (IV. gr. Károlyi-utcai iskola II. em.) d. e. 9—12 óra között rendelkezésre áll.

— „A Felvidéki Tanügy“ szerkesztését Sudy K. János vette át. Jobb kezekre alig biszhatták volna. Gratulálunk a lapnak a szerkesztőhöz s a szerkesztőnek is a laphoz. Méltók egymásra. Sudy tanult, művelt, higgadt, de amellett bátor ember is. Üdvözljük azon a téren, melyről ki megszalad, ki meg megszajttatik.

— Oroszországban a pétervári női egyetemet 980 nőtanuló és 42 nő-tanársegéd látogatja. Közölök 150 a természettani, 50 a vegytani és 100 a physiologiai előadáson vesz részt.

Szerkesztői Üzenetek.

Weisz Jakab volt tanító, Pécs. Ön is abba a hibába esik amibe sokan: ha világosan megnevezük a forrást, melyből a hirt átvesszük, nem ott pattognak a hol a tűz kigyuladt, hanem valahol messze. Ha oda tesszük egy hirhez hogy átvettük pl. a Bp. H.-tól, — nem oda mennek pörölni, hanem eljönnek hozzánk. Kegyed is egy héttel előbb olvasta a „Néptanodában“ a csoda bogarakat, és jól tudja hogy ebből vettük át őket s a helyett hogy ott intézné el ügyét, hozzánk fordul egy-qualifikálhatlan kifejezései miatt közölhetlen levéllel, melyből egyebet nem értünk meg minthogy Ön most kalapos, és-sajna! tanító is volt valaha, amit kifejezései után soha ki nem süttöttünk volna. — Tessék ott tisztázni az ügyet ahol zavarták, ha ugyan nem volt olyan zavaros mint a minőnek a „csoda bogarak“ állítják. — Hogy nem odafordult mindjárt, az bizony szintén — csodabogár.

P Á L Y Á Z A T.

Kassa sz. kir. város közs. elemi iskolájánál a jövő tanév kezdetével, vagyis a f. évi szept. hó elsején elfoglalandó rendes tanítói, esetleg segéd tanítói állomásra pályázat hirdettetik. A rendes tanítói állomással évi 600 frt fizetés, a magasabb 700 frt fizetésbe való előléptetési jog, 100 frt tizedéves pótlék s 200 frt lakpénz; a segéd tanítói állomással pedig 500 frt évi fizetés s 150 frt lakpénz van egybekötve. Pályázni szándékozók folyamodványaikat, melyekben az életkor, végzett tanulmányok, tanképesítés, eddigi szolgálat s a magyar nyelvben tökéletes jártasság, valamint a hadkötelezettség alól való mentességek okmányokkal igazolandók, ha alkalmazásban vannak, minősítvényi táblázat kíséretében előljáróságaik utján, különben pedig közvetlenül f. évi július hó 1-éig az iskolaszéknél beadni s ugyanazon hó 3. és 4. napjain tartandó próbaelőadásra megjelenni tartoznak. A megválasztott csak jó sikerrel kiállított próbaidő után fog hivatalában végleg megerősített, mely próbaidő azok részére, kik valamely nyilv. iskolánál töltött legalább 3 évi folytonos gyakorlatot igazolni képesek, csak egy, különben pedig 3 évben van megállapítva.

Kassa sz. kir. város iskolaszékének 1882. évi május 24-én tartott üléséből.

Szikay Lipót,
iskolasz. eln.